

הבית ברחוב שלוש

את הפיסקה הבאה תקראו לאט, פשוט כי זה לא קל לעקוב אחר שישה דורות שכולם נושאים את השם "שלוש". זה מתחיל באברהם שעלה לארץ בתחילת המאה ה-19, ומגיע עד אביתר שלוש (53) שחי כיום ברעות, וזה כמובן לא בגמר שם. את המסורת לשמור על לכידות המשפחה משיכו גם הדורות הבאים.

הקשר של משפחת שלוש מרעות לעיר תל-אביב מתחיל לפני שישה דורות, עם עלייתו לארץ של אברהם שלוש שצאצאיו חרמו לכינון העיר העברית הראשונה • אביתר האב, שחקר את השושלת, גילה קרובי משפחה בארץ ובעולם • לכנס משפחתי שסייע בארגונו, הגיעו 300 צאצאים שזינו אותו בתואר מוכתר השבט ■ אשרה גרינבלט

181 אנשים בליל הסדר

כמו כל משפחה טיפוסית גם משפחת שלוש החלה בכנסים משפחתיים לא רשמיים בליל הסדר. הכנסים התקיימו בבתי מלון תל-אביבים ביומי-תו של הלל שלוש (אחי סבו של אביתר), כאשר בכל ליל סדר קיבלו כל בני המשפחה מזכרת משפחתית. כמו מדליה משפחתית או עץ משפחה מעוצב.

סדר הפסח הגדול ביותר התקיים בשנת 71 במלון בתל-אביב, והשתתפו בו כ-181 בני משפחה. במהלך השנים, המסורת הופסקה מלהתקיים עד שאחד מבני המשפחה (אהרון בן משה, בן דודו של אביו של אביתר) החליט לחדשה. בני המשפחה לא היו בטוחים בעניין, והחליטו לנסות לכנס ענף מצומצם יותר (צאצאיו של יוסף אליהו שלוש). האירוע שכלל סיור בנווה צדק, זכה להצלחה גדולה עד שהמשפחה החליטה לחדשה. בני המשפחה התקיים שוב כנס גדול בבית אהרון שלוש בנווה צדק, והפעם הוזמנו כל צאצאיו של אהרון שלוש. בכנס נכחו 300 בני משפחה מתוך כ-550 שכללה אז המשפחה. חלקם הגיעו במיוחד מארצות שונות. זמן קצר לפני הכנס, נפטר אהרון בן משה, יוזם הכנס. הדבר היה שוק עבור הוועדה המארגנת (בכללה אביתר שלוש), אבל זו החליטה להמשיך את המורשת.

שלוש שנים עברו עד שעברה בעיצוב של הבת, ניצן, חשפה את אביתר לתמונות משפחתי-תיות ישנות ודגדגה אצלו את הרצון לחקור את ההיסטוריה של המשפחה. במשך חודשים הוא חקר את ארץ המוצא, מקור השם ועוד.

אביתר: "ההיסטוריה המשפחתית מאז עליית אברהם שלוש לארץ היתה ידועה לי, והחלטתי לחקור אחורה את ההיסטוריה מלפני העלייה ארצה. להבין מאיפה באה המשפחה ואולי למצוא בני משפחה נוספים. מצאתי 'שלוש' באלג'יריה והתחלתי לחקור עליהם. כיוון שהיה תיעוד די מסודר של הצרפתים, בניתי עצים שלמים של משפחות, אבל לא היה ברור לי אם ואיך הם קשורים אלינו".

משפחה בטהיטי ובצ'ילה

לפני מספר שנים, אבי ואימי שהו כחודש בארז'ו, ובמהלך התקופה הזו אבי התחיל לחפש קרובי משפחה שם. הוא הגיע למישיה בשם ליוט שלוש, ולמרות שלא היה להם ידע מדויק לגבי

קרבה משפחתית, אם קיימת ואיך, הם שמרו על קשרים חמים לאורך השנים. לאחרונה, פנה אל ליוט האחיין שלה שחי בטהיטי וביקש ללמוד מעט על השושלת המשפחתית. ליוט הפנתה אותו לקרוב הרוחני שקרבתו לא הוכחה, הלא הוא אביו של אביתר. אביתר תפס את הפיקוד ושלה לפטריק מטהיטי עץ משפחתי מדויק של חמישה דורות אחרונה, כולל תעודות לידה, תעודות נישואין ועוד. פטריק היה המום מהמשפחה שנפלה עליו פתאום. בהמשך הזמן, החליט אביתר לבדוק את הסבירות לקשר דם מינו לבין פטריק וביצע בדיקת DNA. אביתר: "מדובר בבדיקה שמאפשרת לשני אנשים לבדוק את הסבירות שבדורות קודמים היה להם אב משותף. הבדיקה העלתה שבסבירות של 99% היה לנו אב משותף לפני כעשרה דורות. יש לנו חלל של כארבעה דורות שאנחנו לא יודעים עליהם הרבה".

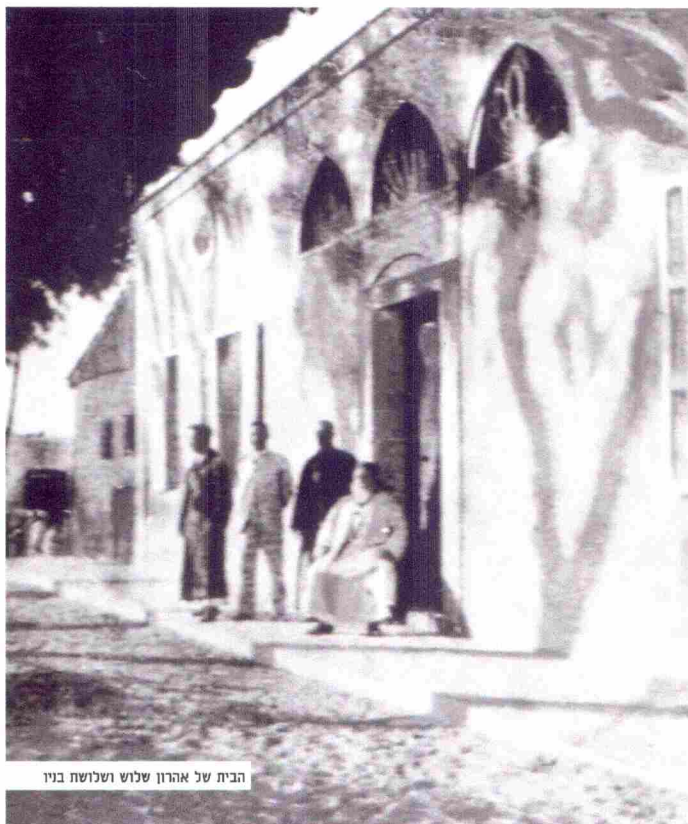
מאוחר יותר, ביקר אביתר בפרז'ו ופגש ביי-צ'ארד, בנה של ליוט. אביתר: "ריצ'ארד הראה לי תיק תפילין של סבו. על התיק היה רקום בחוט של זהב השם 'יצחק שלוש' וראשי תיבות נוספים. צילמתי את התיק והתחלתי לחקור את פשרם של ראשי התיבות. זמן קצר אחר כך, פרשתי את הממ"צאים בפני ריצ'ארד. כשאנחנו מטיילים בעולם, אנחנו מבקרים במוזיאונים של יודיאקה, וזה תמיד מרגש. פה נקלתי באיור יודיאקה אוטנטי של המשפחה. וזה כמובן מרגש עוד יותר".

המחקר הגנאלוגי תפס אצל אביתר מקום שהיה שמוך קודם לכן לתחביב אחר - איסוף בולים. אביתר: "למי שלא מכיר את העיסוק הזה לעומק, זה נשמע אולי ילדותי, אבל כשמכירים את זה, מבינים איזה עושר אינטלקטואלי יש בו. בבולים יש אמנות, היסטוריה וגיאוגרפיה ועוד המון דברים. כך גם בגנאלוגיה. כשאתה עושה מחקר גנאלוגי, אתה חייב להבין תמורות שעברו על הארצות שאתה עוסק בהן. זה לוקח אותך לנתיבי הגידה ושינויים גאו-פוליטיים. מחקר גנאלוגי מפיגש אותך עם אנשים חדשים מכל קצווי תבל. רק לאחרונה, התחדש לי קשר עם קרובת משפחה בצ'ילה".

לפני כשנתיים, במלאת 120 שנה לנווה צדק, הוציא לכבוד האירוע השירות הבלאי סדרה של שלושה בולים. הבולים יצאו בדמות הקרמיקה של טריסקובי במרכז "סוון דללי". על בול אחד רואים מקום מגורו צדק ובו גשר שלוש. על השני אנשי רוח והבול השלישי מציג את תמונות המייסדים ובהן תמונות של אהרון שלוש. כמספר בולים לשע-בי ותוקף משפחה בהווה, העריך אביתר מאוד את המחווה ושפר את הבולים במקום של כבוד.

אברהם שלוש - חנאן זה התחיל

על פי המיתולוגיה המשפחתית, אברהם שלוש עלה לארץ מאלג'יריה ב-1838 עם חמשת ילדיו. בהגיעם למפרץ חיפה, נטרפה אחת מסירות המפ-רש, ושניים מבניו של אברהם טבעו יחד עם עוד כ-16 אנשים. את התמונה המפורסמת שצייר דייוויד

הבית של אהרון שלוש ושלושת בניו

עץ המשפחה שחוצב בכנס באירוע נכחו כ-300 איש.

שלושה דוחה במשפחה שלוש

אביתר שלוש. מנכ"ל החשב

י"הקשר לתל-אביב החחוק רק בעקבות המחקר של השנה- שנתיים אחרונות. אנחנו ברעוה חשנח 92. כשאנחנו הגענו לפה, ראינו בזה ראשונית ואולי אפילו חלוציות"

בכנס נכחו 300 בני משפחה מחוץ כ-550 שנללה או המשפחה. חלקם הגיעו במיוחד מארצות שונות. זמן קצר לפני הכנס, נפטר אהרון בן משה, יוזם הכנס

אביתר חפס אח הפיקוד ושלה לפטריק מטהיטי עץ משפחתי מדויק של חמישה דורות אחרונה... פטריק היה המום מהמשפחה שנפלה עליו פחאום

לכנס הנוכחי, ומספר המוזמנים עלה ל-600 איש. באירוע נכחו כ-300 איש. האם נתקלת בציניות מצד הדור הצעיר? אביתר: "אני לא נתקלתי בציניות ולא חפץ. היו אנשים שלא היו בסתמים שיבואו, ובסופו של דבר, באו ושמתו מאוד ואחר כך גם יצרו קשר לומר כמה הם נהנו. זה מילא את האנשים בגאווה גדולה. מדובר בהיסטוריה שלנו, והמון אנשים התחברו לתחושה שזה חלק מאיתנו. המטרה היא שכשימשיכו להצטרפים של המשפחה מסייל בתל-אביב ומגיע לרחוב אדרון שלוש, הוא ידע מה תרומתו של שלוש לתל-אביב, ומה הקשר שלו עצמו לזה". מפגש נוסף נודמן למשפחת שלוש, כאשר בתחילת חגיגות המאה כינסה עיריית תל-אביב את צאצאי כל 66 האנשים המופיעים בצילום המפורסם של חלוקת המגורשים משנת 1909. אביתר: "הדעה הנפוצה היא שזה צילום ממעמד הגרלת המגורשים. בפועל, המחקר אומר מעט אחרת. מכל מקום, במעמד של פתיחת חגיגות המאה התכנסו 3,000 צאצאים. 3 מתוך 66 המצולמים בתמונה ההיסטורית הזו, הם צאצאי אברהם שלוש". כיום, מנהל אביתר שלוש אתר משפחתי, ויש לו רשימת תפוצה משפחתית. באתר האינטרנט הוא מתחוק עץ משפחה אותו הוא מרחיב, ככל שידעו משנת. לאחרונה, אף תרצה אביתר בכנס של האגודה הגבאולוגית הישראלית בנושא אימות ועימות מיתולוגיה משפחתית עם תוצאות מחקר. בסיום הכנס, הופתע אביתר לקבל מהמשפחה תעודה המכתיחה אותו למוכתר השבט על תרומתו הרבה לקיום הכנס ולשימור המסורת המשפחתית. על כך אומר אביתר: "מדובר בעבודה של צוות ולא של אדם אחד. היתה ועדה מנארגנת של בני משפחה, וכולם תרמו את חלקם. הדבר החשוב הוא המשפחה כערך".

אחר. באי הכנס קיבלו מדבקות בצבע המתאים לענף שלהם, ועליהן נרשם שמם. הכנס כלל סרט וידאו שהפיק תומר שלוש, בציג הדור הצעיר במשפחה, תערוכה המציגה דמויות מהמשפחה ואת תרומתן לעיר תל אביב בתוספת ציוני מקום של אברהם שלוש שזכו לצאצאים (כת אחת נפסרת). בחוברת מוצגים הבתים השונים, מעוטרם במסגרת ביים מתוך מרצפות מבתי המשפחות בתל-אביב, שיוצרו במפעל המרצפות של משפחת שלוש. מרבית הבתים, אגב, (ברושילד 9, רוששילד 11 ומקומות נוספים בתל-אביב הישנה), נמכרו ברבות השנים ולא נשארו בבעלות המשפחה. כ-50 צאצאים נוספו למשפחת שלוש מהכנס של 2004

"לגמרי לא. משפחת שלוש לאורך השנים מעולם לא חיפשה כיבודים, ובכל זאת, יש מספר רחובות הנושאים את השם 'שלוש'. חשוב להבין שהכנס היה מכוון לבני המשפחה. לא הייתה מטרה להעלות על גס את תרומת המשפחה כלפי הציבור, כי אם בעיני הדור הצעיר של המשפחה".

600 מוזמנים לכנס המאה

חגיגות המאה היו עבור משפחת שלוש סיבה טובה למסיבה. הם החלישו לקיים כנס נוסף וכללו בו את כל צאצאיו של אהרון. ככניסה לאולם הוצג עץ משפחה בעיצוב מעגלי, כאשר כל ענף בצבע

רוברט, ובה אונייה טרופה, אפשר למצוא במרבית בתי שלוש. אביתר: "בילדותי הייתי בטוח שזו אכן האונייה שנשאת את בניו של אברהם שלוש. בפועל מדובר בתמונה שאינה קשורה ישירות לאירוע הזה, ובכל זאת, אנו אימצנו אותה כסמל". משפחת שלוש נרדה מחיפה, שהייתה אז כפר קטן, לשכם, לירושלים ומשם ליפו. כ-22 שנים לפני שהגו את רעיון העיר העברית תל אביב, שכונתה או "אחוזת בית", החל אהרון שלוש בבניית בתים מתוך ליפו. הבתים הראשונים של שכונת נווה צדק ובנו על ידי אהרון שלוש. אביתר: "אנחנו רגילים לדבר על ישוב אזוריים מרוחקים ועיסוק בחקלאות כחלוציות. פה מדובר על חלוציות עירונית, על הקמת מפעלים, סילת כבישים ובניית בתים. ההבדל המהותי בין הבנייה בתל-אביב או לבנייה 22 שנה אחר כך הוא תקונספט. אהרון שלוש פשוט יצא מיפו ובנה מחוץ ליפו, אבל נשא קשור אליה בסבור. 22 שנה אחר כך, הוחלט להקים עיר עברית שתהיה עצמאית ומנותקת מיפו בכל התחומים".

כשאני שואלת את אביתר על המניע של משפחת שלוש לעלות לארץ, הוא נזכר כי לפני שנים בודדות, סייע לבנו לעסוק פארימ לפראת שנת לימודים חדשה ונתקל בספר היסטוריה, ובו פיסקה על יהדות המזרח. אביתר: "כשאני היי תי תלמיד, למדו רק על יהדות אירופה, זה היה משמח לגלות שגם היסטוריה של יהדות המזרח נכנסה לתוכנית הלימודים". מכל מקום, לבני המניע לעלייה, הוא מעלה מספר אפשרויות: "ככל הנראה, היה מדובר בכמיהה דתית. אברהם שלוש ובניו היו דתיים. רק בודדות מאוחרים יותר, המשי פחה הפכה לפחות ופחות דתית. אפשרות נוספת היא תמורות כלכליות כשלשה, ודבר נוסף שהוא בגדר השערה שלי, זה שנינויים בקהילה היהודית באלג'יריה עם הכיבוש הצרפתי של אלג'יריה בתחילת-אמצע המאה ה-19".

על תרומת משפחת שלוש לבניין העיר תל אביב אפשר ללמוד מהתפקידים הרבים שמילאו, החל מגזברות ועד "אחוזת בית" (יעקב שלוש) ועד ראשות עיריית תל אביב, אם כי לזמן קצר ביותר (משל שלוש). גם מכתבים שכתבו אריה עקיבא וייס ומאיר דוינגנון, מעידים על תרומה נכבדה, יחס של כבוד והערכה לבני משפחת שלוש. האם הנך ברעיות, וליבך בתל אביב? "לגמרי לא. הקשר לתל אביב החחוק רק בעקבות המחקר של השנה-שנתיים אחרונות. אנחנו ברעות משנת 92. כשאנחנו הגענו לפה, ראינו בזה ראשונית ואולי אפילו חלוציות". האם יש תחושה שאחרים שפועלים באותו סדר גודל של שלוש, וכו למקום גדול יותר בתודעה ההיסטורית?

